Lietas arhīva Nr. CA-0091-19/12
ECLI:LV:VAT:2019:0418.C39033417.6.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2019.gada 18.aprīlī

Vidzemes Apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Z.Cera,
tiesnese S.Bakmane, tiesnesis A.Bukavs,
sekretāre S.Ābola-Kalniņa,
piedaloties atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ pārstāvei zvērinātai advokātei Intai Brūverei,

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu SIA /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. E/, /pers. C/ un /pers. D/ par parāda piedziņu un /pers. C/ pretprasībā par atbrīvošanu no saistību izpildes nokavējuma sekām sakarā ar /pers. C/ un /pers. D/ apelācijas sūdzību par Vidzemes rajona tiesas 2018.gada 7.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] SIA /Nosaukums A/ (iepriekšējais nosaukums - SIA /Nosaukums A/") 2016.gada 30.decembrī cēlusi tiesā prasību (1.sēj.4.-5.lpp.), ko daļā par likumisko procentu piedziņu papildinājusi 2017.gada 23.martā, 2017.gada 21.jūnijā u n 2017.gada 19.septembrī (1.sēj.80.lpp., 93.lpp.,127.-128.lpp.) pret /pers. E/, /pers. C/ un /pers. D/, lūdzot:

1) piedzīt no /pers. E/ par labu prasītājai galveno parādu 47446,67 EUR, nokavējuma līgumsodu 4570,02 EUR, lietošanas procentus 5092,50 EUR, nokavējuma procentus 3841,02 EUR, likumiskos procentus 8319,77 EUR, parāda ārpustiesas atgūšanas izdevumus 10 EUR, kopā piedzīt 69279,98 EUR, bet iepriekš minētās summas pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā piedzīt to solidāri no atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/, pārskaitot naudas līdzekļus uz SIA "/Nosaukums A/ kredītiestādes AS "/Nosaukums D/ kontu /konta numurs/, maksājuma mērķī norādot parāda piedziņas lietas Nr.199706;

2) atļaut vērst piedziņu (realizēt ķīlas tiesības) uz atbildētājam /pers. E/ piederošo nekustamo īpašumu, kas atrodas /adrese//adrese/, reģistrēts Valmiermuižas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, pārskaitot naudas līdzekļus uz SIA/Nosaukums A/ kredītiestādes AS "/Nosaukums D/ kontu /konta numurs/;

3) noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no galvenā parāda summas;

4) piedzīt no atbildētāja /pers. E/, bet piedziņas neiespējamības vai daļējas piedziņas gadījumā piedzīt solidāri no atbildētājam /pers. C/ un /pers. D/ par labu prasītājai visus tiesāšanās izdevumus.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1278., 1319., 1321., 1587., 1590., 1669., 1670., 1672., 1692., 1698., 1702., 1716., 1720.,1756., 1759., 1763., 1943., 1946.pantu.

Prasības pieteikums pamatots uz šādiem apsvērumiem.

2008.gada 23.maijā starp AS /Nosaukums D/ (iepriekšējais nosaukums - /Nosaukums D/) un atbildētāju /pers. E/ tika noslēgts aizdevuma līgums Nr.08-067232-PK ar grozījumiem (turpmāk - aizdevuma līgums). Tika izsniegts aizdevums 48706,87 EUR apmērā.

Ar 2014.gada 2.septembra aizdevuma cesijas līgumu Nr.08-067232-PK AS /Nosaukums D/ cedēja (nodeva) savas prasījuma tiesības pret atbildētājiem cesionāram AS /Nosaukums F/.

AS /Nosaukums F/ cesijas ceļā no AS /Nosaukums D/ iegūto debitoru portfeli mantiska ieguldījuma veidā 2015.gada 30.janvārī ieguldījusi SIA /Nosaukums A/ pamatkapitālā. Līdz ar to SIA /Nosaukums A/ kļuvusi par iepriekš minēto personu jauno kreditoru.

/pers. E/ par aizdevuma lietošanu bija apņēmies maksāt procentus - par aizdevuma līdzekļu izmantošanu aizdevuma līguma 1.6.punktā noteikto lietošanas procentu likmi, no izmantojamo (saņemto un neatmaksāto) aizdevuma līdzekļu summas, par visu faktisko izmantošanas laiku, saskaņā ar aizdevuma līguma II daļas 3.5.punktā noteikto, bija apņēmies maksāt nokavējuma procentus 0,16 % dienā no savlaicīgi neatmaksātā maksājuma par nokavējuma laiku, kā arī saskaņā ar aizdevuma līguma II daļas 8.1.punktu atbildētājs bija apņēmies maksāt nokavējuma līgumsodu par aizdevuma procentu samaksas nokavējumu 0,16 % dienā no nokavētās procentu maksājumu summas par katru nokavēto dienu.

No aizdevuma līguma izrietošo saistību neizpildes vai nepienācīgas izpildes gadījumā nodrošināšanai 2008.gada 23.maijā tik noslēgts hipotēkas līgums Nr.08-067232-PK/1 starp AS /Nosaukums D/ kā ķīlas ņēmēju un atbildētāju /pers. E/ kā ķīlas devēju, saskaņā ar kuru tika ieķīlāts nekustamais īpašums /adrese A//adrese/, reģistrētu Valmiermuižas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/.

2008.gada 23.maijā tika noslēgts galvojuma līgums Nr.08-067232-PK/2 starp AS /Nosaukums D/ kā kreditoru un galvinieku /pers. C/, kura uzņēmās saistību kā pats parādnieks par visām saistībām, kas izriet no aizdevuma līguma, kā arī 2008.gada 23.maijā tika noslēgts galvojuma līgums Nr.08-067232-PK/3 starp AS /Nosaukums D/ kā kreditoru un galvinieku /pers. D/, kura uzņēmās saistības kā pats parādnieks par visām saistībām, kas izriet no aizdevuma līguma.

Aizdevuma atmaksas maksājumu kavējumus apliecina prasības pieteikumam pielikumā pievienotais kredīta izraksts. AS /Nosaukums D/ 2014.gada 1.augustā nosūtījusi atbildētājiem paziņojumu, ka pamatojoties uz aizdevuma līguma II daļas 5.4.punkta

1.apakšpunkta nosacījumiem, sakarā ar to, ka saistības netiek pildītas, nekavējoties atkāpjas no aizdevuma līguma, kā arī pieprasīja atbildētājiem pilnībā izpildīt no aizdevuma līguma izrietošās saistības.

No aizdevuma līguma izrietošo saistību apmērs uz 2016.gada 28.oktobri ir 67335,45 EUR, ko veido izsniegtā un neatmaksātā aizdevuma summa 47446,67 EUR, nokavējuma līgumsods par procentu samaksas termiņa nokavējumu saskaņā ar aizdevuma līguma II daļas 8.1.punktu - 4570,02 EUR, lietošanas procenti saskaņā ar aizdevuma līguma 1.6.punktā noteikto lietošanas likmi - 5092,5 EUR, nokavējuma procenti saskaņā ar aizdevuma līguma II daļas 8.1.punktu - 3841,02 EUR, likumiskie procenti 6375,24 EUR un parāda ārpustiesas atgūšanas izdevumi 10 EUR.

Prasītāja aprēķinājusi likumiskos nokavējuma 6 % gadā no nesamaksātā galvenā parāda 47446,67 EUR par laika periodu no 2017.gada 30.jūnija līdz 2017.gada 5.septembrim 528,91 EUR, līdz ar to kopējais parāds uz 2017.gada 5.septembri ir 69279,98 EUR, ko veido galvenais parāds 47446,67 EUR, procenti par aizdevuma lietošanu 5092,50 EUR, nokavējuma procenti par aizdevuma summas atmaksas kavējumu 3841,02 EUR, likumiskie 6 % 8319,77 EUR, līgumsods 4570,02 EUR un parāda administrēšanas izdevumi 10 EUR.

Prasītāja ir licencēta parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja (licences Nr.PA-2014-004). Atbilstoši Parādu ārpus tiesas atgūšanas likuma 6.panta pirmajai daļai parādniekam ir pienākums atlīdzināt parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam radušos parāda atgūšanas izdevumus. 2013.gada 29.janvāra Ministru kabineta noteikumos Nr.61 "Noteikumi par parāda atgūšanas izdevumu pieļaujamo apmēru un izdevumiem, kuri nav atlīdzināmi" 2.punktā noteikts, ka parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam ir tiesības no parādnieka pieprasīt, lai tas atlīdzinātu pamatotus parāda atgūšanas izdevumus, kas atbilst šādam pieļaujamam apmēram: kopā ne vairāk par 17 EUR. Atlikušie neapmaksātie parāda ārpustiesas atgūšanas izdevumi ir 10 EUR, ko prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājiem.

Saistības nav noilgušas un ir spēkā esošas. Noilgums pārtraukts ar prasītājas sūtītajiem atgādinājumiem un paziņojumiem par cesiju.

[2] Atbildētājas /pers.C/ un /pers. D/ par prasību iesniegušas rakstveida paskaidrojumus (1.sēj.72.-75.lpp.), norādot, ka neatzīst prasību daļā, kas attiecas uz viņu atbildību un parāda piedziņu no viņām, kā arī attiecībā un prasītājas aprēķinātā parāda apmēru.

[3] Prasītāja SIA /Nosaukums A/iesniegusi atsauksmi (1.sēj.79.lpp.) par atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ paskaidrojumiem, norādot, ka saskaņā ar 2008.gada 23.maija galvojuma līgumiem Nr.08-067232-PK/2 un Nr.08-067232-PK/3 atbildētājas galvoja par /pers. E/ saistībām un uzņēmās atbildēt par saistībām kā pats parādnieks.

[4] Atbildētāja /pers.C/tiesā 2017.gada 29.jūnijā cēlusi pretprasību (1.sēj.103.-107.lpp.), kurā lūgts:

1) atbrīvot /pers. C/ no visām saistību izpildes nokavējuma sekām, kas izriet no 2008.gada 23.maijā starp AS /Nosaukums D/ (iepriekšējais nosaukums - AS /Nosaukums D/") kā kreditoru un /pers. C/ kā galvinieci noslēgtā galvojuma līguma Nr.08-067283-PK/2 un tā 12.03.2009., 23.09.2009. un 01.07.2010.grozījumiem;

2) noraidīt prasītājas prasību daļā pret /pers. C/.

Pretprasība pamatota uz Civillikuma 1., 1657.pantu un pretprasība pamatota uz šādiem apsvērumiem.

Atbildētāja neapstrīd, ka saskaņā ar 2008.gada 23.maija galvojuma līgumu Nr.08-067232-PK/2 un tā 2009.gada 12.marta, 2009.gada 23.septembra un 2010.gada 19.janvāra grozījumiem viņa galvoja par /pers. E/ parādu, kas izrietēja no 2008.gada 23.maija aizdevuma līguma Nr.08-067232-PK.

Uzņemoties no galvojuma līguma izrietošās saistības, nekas nav liecinājis par to, ka atbildētāja un līdzatbildētāji nespēs norēķināties ar prasītāju. Atbildētāja nevarēja iedomāties, ka galvenais parādnieks /pers. E/ pārstās pienācīgi pildīt uzņemtās saistības, kā rezultātā prasītāja vērsīsies pret atbildētāju ar prasību par parāda piedziņu.

Kaut arī atbildētājas pienākums veikt parāda samaksu prasītājai pirmšķietami izriet no galvojuma līguma, aizdevuma līguma un prasītājas prasības pieteikumā norādītā Civillikuma 1692., 1698.,1702.panta, tomēr šo likuma priekšrakstu piemērošana konkrētajā gadījumā novedīs pie situācijas, kad strīda risinājums būs absolūti netaisnīgs vienai no strīda pusēm - atbildētājai.

Atbildētāja uzskata, ka tiesai uz Civillikuma 1.panta pamata jāpiemēro uz strīdus gadījumu attiecināmajām tiesību normām pretējs tiesiskā strīda risinājums, lai nerastos situācija, kad strīda risinājums ir absolūti netaisnīgs vienai no strīda pusēm (atbildētājai), jo prasības apmierināšanas rezultātā daļā pret atbildētāju gadījumā, ja parāda piedziņa no galvenā parādnieka /pers. E/ izrādīsies pilnīgi vai daļēji neiespējama, minētais parāds tiks piedzīts no atbildētājas, kaut arī atbildētāja no galvojuma līguma noslēgšanas dienas visu laiku ir godprātīgi un rūpīgi pildījusi uzņemtās saistības un viņu nevar vainot galvenā parādnieka pieļautajā saistību izpildes nokavējumā.

/pers. E/ bija pierunājis atbildētāju noslēgt galvojuma līgumu, garantējot, ka no aizdevuma līguma izrietošās saistības pildīs savlaicīgi un pilnā apmērā, neradot nekādus riskus atbildētājas mantiskajām interesēm un padarot galvojuma līguma noslēgšanu par formālu darbību, lai panāktu aizdevuma izsniegšanu no bankas puses.

Atbildētāja šajā situācijā rīkojusies godprātīgi un ar lielu piesardzību, tomēr /pers. E/ mērķtiecīgu darbību rezultātā tikusi maldināta par darījuma faktiskajiem apstākļiem. Zinot patiesos apstākļus un apzinoties, ka /pers. E/ uzņemtās saistības nepildīs vai nepildīs pienācīgi, atbildētāja nekad nebūtu parakstījusi galvojuma līgumu. Līdz ar to situācija, kurā atbildētājai ir jāatbild par /pers. E/ negodprātīgas rīcības rezultātā radušos parādu, uzskatāma par izteikti netaisnīgu un atbildētājas mantiskās intereses nepamatoti ierobežojošu.

Iepriekš minēto apstākļu dēļ atbildētājai nav jānes atbildība par aizdevuma līguma izpildes nokavējumu.

Civillikuma 1657.pantā noteikts, ka tiesa var parādnieku atsvabināt no viņam neizdevīgām nokavējuma sekām arī citos gadījumos, kad viņu nevar vainot ne neuzmanības trūkumā, ne vispār vieglprātībā vai nolaidībā, vai kad izpildīšana nav notikusi nepārvaramas varas dēļ.

Atbildētāju nevar vainot aizdevuma līguma vai galvojuma līguma negodprātīgā pildīšanā vai jebkādā ar to saistītā uzmanības trūkumā, jo saistību izpildes nokavējums tika apzināti pieļauts no galvenā parādnieka /pers. E/ puses, turklāt galvenais parādnieks no paša sākuma nebija pienācīgi pildījis uzņemtās saistības, apzinoties, ka tas nepamatoti apdraud līdzatbildētāju, tajā skaitā atbildētājas mantiskās intereses. Arī pēc tam, kad kreditors AS /Nosaukums D/ bija paziņojis līdzatbildētājiem par vienpusēju atkāpšanos no aizdevuma līguma, galvenais parādnieks turpināja izvairīties no saistību izpildes, ignorējot visus pierādījumus vienoties par parāda samaksas kārtību.

[5] Prasītāja SIA /Nosaukums A/ par pretprasību iesniegusi rakstveida paskaidrojumus (1.sēj.126.lpp.), norādot, ka pati

atbildētāja pretprasībā bija norādījusi, ka neapstrīd 2008.gada 23.maijā noslēgto galvojuma līgumu, kā arī vēlākos 2009.gada 12.marta un 2010.gada 1.jūlija tā grozījumus.

[6] Ar Vidzemes rajona tiesas 2018.gada 7.jūnija spriedumu prasība apmierināta daļēji un pretprasība noraidīta pilnībā.

Tiesa nospriedusi: piedzīt no /pers. E/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri piedzīt no /pers. C/ un /pers. D/ par labu prasītājai aizdevuma pamatsummu 47446,67 EUR, nokavējuma līgumsodu 4570,02 EUR, lietošanas procentus 5092,50 EUR, likumiskos procentus 8319,77 EUR, parāda atgūšanas izdevumus 10 EUR, tiesas izdevumus 1802,08 EUR, kopā 67241,04 EUR, samaksu veicot SIA /Nosaukums A/" kredītiestādes AS "/Nosaukums D/ kontā Nr.LV46HABA0551039500305, maksājuma mērķī norādot parāda piedziņas lieta Nr.199706; atzīt prasītājai tiesības saņemt likumiskos 6 % gadā no parāda pamatsummas līdz sprieduma izpildei; atļaut vērst piedziņu (realizēt ķīlas tiesības) uz /pers. E/ piederošo nekustamo īpašumu, kas atrodas /adrese//adrese/, reģistrēts Valmiermuižas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/; noraidīt prasītājas prasību daļā par nokavējuma procentu piedziņu 3841,02 EUR; noraidīt prasītājas prasību daļā par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu 0,60 EUR; noraidīt /pers. C/ pretprasību; piedzīt no prasītājas par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 0,72 EUR; piedzīt no /pers. E/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā solidāri piedzīt no /pers. C/ un /pers. D/ par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 12,38 EUR.

Spriedums pamatots uz šādiem argumentiem.

Saskaņā ar prasības summas aprēķiniem, atbildētāja nesamaksātais pamatparāds ir 47446,67 EUR, kas piedzenams no atbildētāja, jo atbilstoši Civillikuma 1838.pantam, atbildētāja pienākums ir pierādīt, ka samaksa ir izdarīta.

Atbildētāja /pers.C/nebija apstrīdējusi vai izteikusi prasītājai pretenzijas par savstarpēji noslēgto galvojuma līgumu, tādējādi bija uzņēmusies atbildību un bija apņēmusies pildīt visus tā noteikumus, kuri noteikti galvojuma līgumā. Parakstot galvojuma līgumu atbildētāja bija uzņēmusies nest pilnā apmērā risku, ja atbildētājs /pers. E/ nepienācīgi pildītu savas uzņemtās aizdevuma līguma saistības, vai pārstātu tās pildīt.

Civillikuma 1969.pantā noteikts, ka galvinieks atbild ne vien par pašu galveno parādu, bet arī par tā blakus prasījumiem, parādnieka vainas vai nokavējuma dēļ nodarītiem zaudējumiem un tiesu izdevumiem.

Atbildētājs /pers.E/kavējis aizdevuma līgumā noteikto maksājumu veikšanu, kā rezultātā tika pieļauts būtisks aizdevuma līguma noteikumu pārkāpums.

Tiesa nav apšaubījusi prasītājas veikto pamatsummas aprēķinu 47446,67 EUR apmērā, ko nav apstrīdējis atbildētājs, kas piedzenams no atbildētāja /pers. E/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā piedzenams solidāri no /pers. C/ un /pers. D/ par labu prasītājai.

Aizdevuma līguma un pie tā noslēgto vienošanos nosacījumi, kas pamato prasījumu, nav atzīstami par netaisnīgiem līguma noteikumiem.

Atbildētāji ar savu parakstu bija apliecinājuši, ka piekrīt pušu starpā noslēgtajiem līgumiem, kā arī piekrituši tā noteikumiem un apņēmušies tos pildīt noteiktajā termiņā.

Tiesa apšaubījusi atbildētājas /pers. D/ tiesas sēdē paskaidroto, ka viņa tikai devusi ķīlu, bet nevis galvojusi par /pers. E/ saistībām. Tiesas sēdē /pers. D/ bija apliecinājusi, ka viņai bijušas visas iespējas iepazīties ar līguma nosacījumiem, bet viņa to nav darījusi, jo paļāvusies uz meitu.

Saskaņā ar līguma 1.6.punktā noteikto no atbildētāja piedzenami lietošanas procenti no izmantojamo (saņemto un neatmaksāto) aizdevuma līdzekļu summas par faktisko izmantošanas laiku, kas saskaņā ar parāda summas aprēķinu ir 5092,50 EUR.

Savukārt likumiskie procenti prasītājai pienākas saskaņā ar Civillikuma 1759.pantu par prasītājas naudas līdzekļu izmantošanu, kas noteikti 6 % no simta gadā, kas ir 8319,77 EUR.

Puses nebija vienojušās par aizdevuma līguma 3.5 punktu, ka nokavējuma procenti par aizdevuma atmaksas termiņa kavējumu tiks aprēķināti pirms tiek izbeigts līgums, prasītāja nepamatoti tos aprēķinājusi līdz līguma izbeigšanas brīdim, tādēļ tiesa aprēķinātos nokavējuma procentus par aizdevuma atmaksas termiņa kavējumu 3841,02 EUR apmērā ir noraidījusi.

Prasītāja pamatoti aprēķinājusi līgumsodu pamatojoties uz Civillikuma 1716.pantā noteikto, kas nepārsniedz 10 % no parāda pamatsummas. Tiesa atzinusi par pamatotu piedzīt no atbildētāja /pers. E/ līgumsodu 4570,02 EUR apmērā, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā to piedzīt solidāri no atbildētājām /pers. D/ un /pers. C/.

Tiesa apmierinājusi prasītājas lūgumu piedzīt no atbildētāja /pers. E/ neatmaksātos parāda ārpustiesas atgūšanas izdevumus 10 EUR apmērā, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā tos piedzīt solidāri no atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/, jo no lietas materiāliem bija redzams, ka prasītāja atbildētājiem sūtījusi brīdinājumus parāda atgūšanai un to paredz arī Civillikuma $1668.^{9}$ panta noteikumi.

Atbildētāja /pers.C/pretprasībā atsaukusies uz Civilprocesa likuma 1.pantu lūdzot viņu atbrīvot no visām saistību izpildes nokavējuma sekām, kas izriet no pušu noslēgtā 2008.gada 23.maija galvojuma līguma Nr.08-067232-PK/2 un tā grozījumiem.

Atbildētāja ar savu parakstu ir apliecinājusi piekrišanu galvojuma saturam, līdz ar ko viņas pienākums ir pildīt uzņemtās saistības. Ar darījuma parakstīšanu tiek nodibināta prezumpcija, ka darījuma dalībnieks no brīvas gribas ir izteicis piekrišanu dokumentā atspoguļotajam darījuma saturam. Līdzīgas atziņas paustas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC-53/2016 12.3.punktā.

Tas, ka aizdevumu nav saņēmusi atbildētāja personiski, pats par sevi nenozīmē, ka viņa nevar gūt labumu no šāda aizdevuma. Tiesas sēdē arī tika noskaidrots, ka sākotnēji atbildētāja /pers. C/ un /pers. E/ bijuši laulībā, dzīvojuši minētajā dzīvoklī. Tikai vēlāk, attiecībām pasliktinoties, izšķīrušies.

Ja puses labprātīgi uzņēmušās saistības, brīvi vienojoties, un nav pastāvējuši kādi uzspiesti, paverdzinoši noteikumi, kā tas ticis noskaidrots tiesas sēdē, darījuma sevišķais smagums atbilstoši Civillikuma 1587.panta vārdiskajam formulējumam neatbrīvo līdzēju no pienākuma izpildīt apsolīto.

Tiesību literatūrā norādīts, ka var rasties šaubas, vai ir taisnīgi prasīt līguma izpildi, ja darījums ir sevišķi smags (izpildes ekonomiskā aspektā) vai radušās dažādas izpildīšanas grūtības. Latvijas likumdevējs par vadošo kritēriju izvirza faktu, ka puses brīvi vienojas un labprātīgi uzņemas saistības. Nevajadzēja līgumu slēgt, ja tas ir sevišķi smags, bija jāparedz iespējamās grūtības pirms līguma parakstīšanas [..]. (*sk. Torgāns K. Saistību tiesības I daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 61.lpp*.).

Tiesa atzinusi, ka nav pamata atbrīvot /pers. C/ no visām saistību izpildes nokavējuma sekām, kas izriet no pušu noslēgtā 2008.gada 23.maija galvojuma līguma Nr.08-067232-PK/2 un tā grozījumiem. /pers. C/ bija uzņēmusies atbildēt kreditoram par /pers. E/ saistībām, kā pati parādniece, tādēļ tiesa pretprasību ir noraidījusi.

Prasītājai kā ķīlas ņēmējai ir tiesības gūt apmierinājumu no prasītājai par labu ieķīlātā nekustamā īpašuma, vēršot piedziņu uz to tādā apmērā, cik liela ir izveidojusies parāda saistība, bet nepārsniedzot ar ķīlas priekšmetu nodrošināto prasījumu. Tiesa atzinusi prasītājas tiesības vērst piedziņu uz atbildētājam /pers. E/ piederošo nekustamo īpašumu, kas atrodas /adrese//adrese/.

Tiesa atzinusi, ka prasītājai ir tiesības līdz sprieduma izpildes dienai (izsoles noslēguma dienai) saņemt no atbildētājiem likumiskos 6 % gadā no nesamaksātā galvenā parāda, ievērojot Civillikuma 1763.pantu, atbilstoši kuram, procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

[7] Atbildētājas /pers.C/u n /pers. D/ par spriedumu iesniegušas apelācijas sūdzību (1.sēj.165.-171.lpp.), lūdzot atcelt spriedumu prasības apmierinātajā daļā par to, ka parāda piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. E/ parāds solidāri piedzenams no atbildētājam, kā arī daļā, ar kuru noraidīta /pers. C/ pretprasība, izskatīt lietu pēc būtības.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

Tiesa spriedumā sniegusi tikai formālu un virspusīgu lietas faktisko apstākļu izvērtējumu. Attiecībā uz atbildētāju atbildību par /pers. E/ saistību neizpildi tiesa aprobežojusies ar secinājumu, ka atbildētājas bija parakstījušas galvojuma līgumus, tādā veidā apzināti uzņemoties ekspromisorisku atbildību par saistībām, kas izriet no 2008.gada 23.maija aizdevuma līguma.

Atbildētājas nav apstrīdējušas iepriekš minētos apstākļus. Tomēr tiesa nebija ņēmusi vērā atbildētājas /pers. C/ pretprasības pieteikumā minētos apstākļus par galvenā parādnieka /pers. E/ negodprātīgu un prettiesisku rīcību saistībā ar galvojuma līgumu noslēgšanu un turpmāko saistību izpildi, kurus atzinusi par pamatotiem arī atbildētāja /pers. D/.

Uzņemoties no galvojuma līgumiem izrietošās saistības, nekas neliecināja par to, ka atbildētājas nespēs norēķināties ar prasītāju. Atbildētājas nevarēja iedomāties, ka galvenais parādnieks /pers. E/ pārstās pienācīgi pildīt uzņemtās saistības, kā rezultātā prasītāja vērsusies tiesā ar prasību par parāda piedziņu no atbildētājām.

Kaut arī atbildētāju pienākums veikt parāda samaksu prasītājai pirmšķietami izriet no galvojuma līgumiem, aizdevuma līguma un prasītājas prasības pieteikumā norādītā Civillikuma 1692., 1698. un 1702.panta, šo likuma priekšrakstu piemērošana konkrētajā gadījumā noved pie situācijas, kad strīda risinājums ir absolūti netaisnīgs attiecībā pret atbildētājām.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka Civillikuma 1.pantā paredzētais labas ticības princips nozīmē, ka katram savas subjektīvās tiesības jāīsteno un subjektīvie pienākumi jāpilda, ievērojot citu personu intereses.

Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 17.novembra spriedumā lietā Nr.SKC-225/2015 norādīts, ka lai nāktu pie slēdziena, ka lietā ir nodibināts izņēmuma gadījums Civillikuma 1.panta piemērošanai, tiesai vispirms ir jāatklāj kāda likuma, bet pēc tam kā šī likuma formāla piemērošana nonāktu pretrunā ar taisnības principu un vispārējās civiltiesiskās apgrozības interesēm, pretējā gadījumā jebkura strīda izšķiršanu varētu aprobežot tikai ar šīs normas piesaukšanu.

Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 30.marta spriedumā lietā Nr.SKC-0018-15 norādīts, ka Civillikuma 1.pants nav vispārējs taisnīguma priekšraksts, jo taisnīguma princips ir ietverts arī tajās tiesību normās, kas primāri jāpiemēro strīda izšķiršanā. Tikai tad, ja tiesiskā strīda risinājums, piemērojot jebkuras citas uz strīdus gadījumu attiecināmas normas, izrādās absolūti netaisnīgs kādai no pusēm, tiesa drīkst atsaukties uz Civillikuma 1.pantu, lai piemērotu pretēju strīda risinājumu.

Konkrētajā gadījumā pastāv visi priekšnoteikumi izņēmuma gadījumam, kad tiesai uz Civillikuma 1.panta pamata jāpiemēro uz strīdus gadījumu attiecināmajām tiesību normām pretējs tiesiskā strīda risinājums, lai nerastos situācija, kad strīda risinājums ir absolūti netaisnīgs kādai no strīda pusēm (atbildētājām), jo prasības apmierināšanas rezultātā daļā par parāda solidāru piedziņu no atbildētājām gadījumā, ja piedziņa no /pers. E/ būs pilnīgi vai daļēji neiespējama, kā arī atbildētājas /pers. C/ pretprasības noraidīšanas gadījumā, parāds tiks piedzīts no atbildētājam, kaut arī atbildētājas no galvojuma līgumu noslēgšanas dienas visu laiku ir godprātīgi un rūpīgi pildījušas uzņemtās saistības un viņas nevar vainot galvenā parādnieka pieļautajā saistību izpildes nokavējumā.

Spriedumā netika izvērtēts atbildētājas /pers. C/ pretprasības pieteikumā norādītais apstāklis, ka /pers. E/ bija pierunājis atbildētājas noslēgt galvojuma līgumu, garantējot, ka no aizdevuma līguma izrietošās saistības pildīs savlaicīgi un pilnā apmērā, neradot nekādus riskus atbildētāju mantiskajām interesēm un padarot galvojuma līgumu noslēgšanu par formālu darbību, lai panāktu aizdevuma izsniegšanu no bankas puses. Atbildētājas šajā situācijā rīkojušās godprātīgi un ar lielu piesardzību, tomēr /pers. E/ mērķtiecīgu darbību rezultātā tika maldinātas par darījuma faktiskajiem apstākļiem. Zinot patiesos apstākļus un apzinoties, ka /pers. E/ uzņemtās saistības nepildīs vai nepildīs pienācīgi, atbildētājas nekad nebūtu parakstījušas galvojuma līgumus. Līdz ar to situāciju, kurā atbildētājām ir jāatbild par /pers. E/ negodprātīgas rīcības rezultātā radušos parādu, uzskata par izteikti netaisnīgu un atbildētāju mantiskās intereses nepamatoti ierobežojošu.

Minētie apstākļi atbilst iepriekš norādītajiem Civillikuma 1.panta piemērošanas priekšnoteikumiem un atbildētājas uzskata, ka konkrētajā gadījumā Civillikuma 1.pantā ietvertā principa piemērošana strīda izšķiršanai būtu novedusi pie taisnīga lietas iznākuma, respektējot visu iesaistīto personu tiesības un likumīgās intereses. Pirmās instances tiesa spriedumā nebija pakļāvusi šos apstākļus izvērtējumam un nebija pienācīgi apsvērusi Civillikuma 1.panta piemērošanas iespējas, tādējādi radot Civilprocesa likuma 189.panta trešās daļas pārkāpumu. Spriedums nevar tikt atzīts par likumīgu un pamatotu, ja tajā nav izvērtēti lietas izskatīšanas laikā atbildētāju norādītie apstākļi, kuriem ir centrāla nozīme jautājuma izlemšanā par atbildētājas /pers. C/ atbrīvošanu no nokavējuma neizdevīgām sekām un prasītājas prasības noraidīšanā daļā par parāda piedziņu no atbildētājām kā /pers. E/ galviniecēm.

Spriedumā nebija pienācīgi izvērtēta iespēja uz Civillikuma 1657.panta pamata atbrīvot atbildētāju /pers. C/ no saistību izpildes nokavējuma neizdevīgām sekām, kas izriet no aizdevuma līguma. Tiesa spriedumā nepamatoti bija iekļāvusi atsauces uz tiesību doktrīnu un tiesu praksi par darījumu atzīšanu par spēkā neesošiem sakarā ar darījuma sevišķu smagumu. Atbildētājas ne savos paskaidrojumos, ne arī atbildētājas /pers. C/ pretprasības pieteikumā nebija lūgušas tiesu atzīt galvojuma līgumus vai aizdevuma līgumu par spēkā neesošiem, bet gan tikai izteica lūgumus atsvabināt atbildētāju /pers. C/ no viņai neizdevīgām nokavējuma sekām, kā arī piemērot Civillikuma 1.pantā nostiprināto labas ticības principu pušu starpā pastāvošā strīda izšķiršanai.

Tiesai apmierinot atbildētājas /pers. C/ pretprasību un atbildētāju paskaidrojumos izteiktos lūgumus, no aizdevuma līguma izrietošo saistību izpildes nokavējums un tā negatīvās sekas, tajā skaitā aprēķinātais līgumsods un nokavējuma procenti, netiktu attiecināti uz atbildētājām, līdz ar to atbildētājas varētu turpināt attiecību sakārtošanu ar prasītāju ārpustiesas kārtībā.

Visu iepriekš norādīto apstākļu dēļ spriedums ir atceļams pārsūdzētajā daļā un lieta ir izskatāma pēc būtības, atzīstot, ka atbildētājām nav jānes atbildība par Aizdevuma līguma izpildes nokavējumu.

Atbildētājas nevar vainot aizdevuma līguma vai galvojuma līgumu negodprātīgā pildīšanā vai jebkādā ar to saistītā uzmanības trūkumā, jo saistību izpildes nokavējums tika apzināti pieļauts no galvenā parādnieka /pers. E/ puses, turklāt galvenais parādnieks no paša sākuma nebija pienācīgi pildījis uzņemtās saistības, apzinoties, ka tas nepamatoti apdraud atbildētāju mantiskās intereses.

Arī pēc tam, kad kreditors AS /Nosaukums D/ paziņoja atbildētājām par vienpusēju atkāpšanos no aizdevuma līguma, galvenais parādnieks turpināja izvairīties no saistību izpildes, ignorējot visus piedāvājumus vienoties par parāda samaksas kartību. /pers. E/ negodprātīga rīcība saskatāma arī viņa uzvedībā lietas izskatīšanas laikā pirmās instances tiesā, izvairoties no dalības lietas izskatīšanā un nostādot atbildētājas nelabvēlīgā situācijā, kad nebija iespējams pārbaudīt atbildētāju norādītos apstākļus par galvojuma līgumu noslēgšanu /pers. E/ apzināti prettiesiskas un ļaunprātīgas pierunāšanas rezultātā.

[8] Prasītāja SIA "/Nosaukums A/ par apelācijas sūdzību iesniegusi rakstveida paskaidrojumus, norādot, ka apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un noraidāmu, bet pirmās instances tiesas spriedumu par pamatotu, tiesisku.

Prasītāja pievienojas tiesas spriedumā ietvertajai motivācijai, veiktajam faktisko un tiesisko apstākļu savstarpējam novērtējumam ar lietā iesniegtajiem pierādījumiem.

Atbildētājas ar savu parakstu bija apliecinājušas piekrišanu galvojuma līguma saturam, līdz ar ko atbildētāju pienākums ir pildīt uzņemtās saistības. Ar darījuma parakstīšanu tiek nodibināta prezumpcija, ka darījuma dalībnieks no brīvas gribas ir izteicis piekrišanu dokumentā atspoguļotajam darījuma saturam.

Galvojuma līgumi satur darījumu dalībnieku patieso gribas izpaudumu un vēlmi saistīties, tie ir spēkā esoši un darījumu dalībniekiem saistoši.

Atbildētājas labprātīgi uzņēmušās saistības, brīvi vienojoties, un nebija pastāvējuši kādi uzspiesti, paverdzinoši noteikumi, kā tas tika noskaidrots arī tiesas sēdē, kā rezultātā darījuma sevišķais smagums atbilstoši Civillikuma 1587.panta vārdiskajam formulējumam neatbrīvo līdzēju no pienākuma izpildīt apsolīto.

Tieši atbildētājas neīsteno Civillikuma 1.pantā noteikto labās ticības principu un Civillikuma 1587.pantā noteikto pienākumu izpildīt apsolīto, cenšoties izvairīties no savu saistību izpildes bez jebkāda tiesiska pamata.

Saskaņā ar Civillikuma 1704. un 1705.pantu galviniekam ir tiesības vērst savu prasību pret galveno parādnieku /pers. E/ un piedzīt parādu, ko viņa ir atlīdzinājusi viņa vietā.

Prasītāja cēlusi prasību ar piedziņas lūgumu no galvenā parādnieka un tikai piedziņas neiespējamības vai daļējas piedziņas gadījumā lūdz solidāri parādu piedzīt no galviniekiem, rīkojoties pēc labas ticības principa.

Prasītāja uzskata, ka nepastāv tiesisks pamats prasības noraidīšanai un atbildētāju atbrīvošanai no visām saistību izpildes nokavējuma sekām, kas izriet no galvojuma līguma.

[9] Tiesas sēdē atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ pārstāve zvērināta advokāte Inta Brūvere apelācijas sūdzību un /pers. C/ pretprasību uzturēja uz tajā minētajiem argumentiem un apsvērumiem, prasību neatzina. Paskaidroja, ka galvojuma pieprasīšana bija formāla, atbildētājas nesaprata galvojuma līguma būtību un nozīmi, neviens neizskaidroja līguma sekas, nav norādīts, ka galvojuma līgums būtu apspriests. Atbildētājas neiepazinās ar galvojuma līguma nosacījumiem. Atbildētājas paļāvās uz to, ka /pers. E/ pildīs līguma nosacījumus. Paskaidroja, ka tika ņemts vēl viens kredīts 20000 EUR apmērā, kura nodrošināšanai ieķīlāts /pers. D/ dzīvoklis.

[10] Tiesa lietu izskata bez prasītājas SIA /Nosaukums A/ un atbildētāja /pers. E/ piedalīšanās.

No prasītājas SIA /Nosaukums A/ saņemts lūgums lietu izskatīt bez pārstāvja piedalīšanās.

Atbildētājam /pers.E/paziņots par tiesas sēdi, nosūtot pavēstes uz viņa lietas izskatīšanas gaitā mainītajām deklarētajām dzīvesvietām.

Motīvu daļa

[11] Tiesa, uzklausījusi atbildētāju pārstāves zvērinātas advokātes Intas Brūveres paskaidroto, iepazinusies ar lietas materiāliem, izvērtējusi pierādījumus lietā, uzskata, ka prasība ir apmierināma daļēji, bet pretprasība noraidāma.

[12] Civilprocesa likuma 203.panta otrā daļa paredz, ka gadījumā, ja spriedums pārsūdzēts kādā daļā, tā nepārsūdzētajā daļā spriedums stājas spēkā, kad notecējis termiņš tā pārsūdzēšanai.

Tā kā Vidzemes rajona tiesas spriedumu puses nav pārsūdzējušas daļā, ar kuru tiesa:

1) apmierinājusi prasību un piedzinusi no /pers. E/ par labu prasītājai aizdevuma pamatsummu 47446,67 EUR, nokavējuma līgumsodu 4570,02 EUR, lietošanas procentus 5092,50 EUR, likumiskos procentus 8319,77 EUR, parāda atgūšanas izdevumus 10 EUR, tiesas izdevumus 1802,08 EUR, kopā 67241,04 EUR;

2) atzinusi prasītājai tiesības saņemt no /pers. E/ likumiskos 6 % gadā no parāda pamatsummas līdz sprieduma izpildei;

3) atļāvusi vērst piedziņu (realizēt ķīlas tiesības) uz /pers. E/ piederošo nekustamo īpašumu, kas atrodas /adrese//adrese/, reģistrēts Valmiermuižas pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/;

4) noraidījusi prasību par nokavējuma procentu 3841,02 EUR piedziņu;

5) piedzinusi no /pers. E/ par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 12,38 EUR, spriedums šajā daļā stājies likumīgā spēkā un tiesa apelācijas kārtībā šos prasījumus neskata.

[13] Pirmās instances tiesa konstatējusi faktus, kuriem ir juridiska nozīme lietā un par kuriem nav strīda.

2008.gada 23.maijā starp AS /Nosaukums D/ (iepriekšējais nosaukums - AS /Nosaukums D/") ar atbildētāju /pers. E/ noslēgts aizdevuma līgums Nr.08-067232-PK (1.sēj.23.-24.lpp.) ar grozījumiem 2009.gada 12.martā, 2009.gada 23.septembrī, 2010.gada 19.janvārī un 2010.gada 1.jūlijā (1.sēj.25.-32.lpp.), saskaņā ar kuru atbildētājam izsniegts aizdevums 48706,87 EUR apmērā nekustamā īpašuma /adrese A/, Valmieras pagastā iegādei ar aizdevuma atmaksas termiņu līdz 2033.gada 6.maijam.

2008.gada 23.maijā starp AS /Nosaukums D/ un atbildētāju /pers. C/ noslēgts galvojuma līgums Nr.08-067232-PK/2, ar kuru atbildētāja uzņēmās visas saistības kā pats parādnieks pilnā apjomā par parādu jeb visām parādnieka saistībām, kas izriet no galvenā līguma (t.sk. pamatsummas atmaksu, procentu, iespējamo līgumsodu samaksu un citiem blakus prasījumiem) (1.sēj.38.lpp.).

2008.gada 23.maijā starp AS /Nosaukums D/ un atbildētāju /pers. D/ noslēgts galvojuma līgums Nr.08-067232-PK/3, ar

kuru atbildētāja uzņēmās visas saistības kā pats parādnieks pilnā apjomā par parādu jeb visām parādnieka saistībām, kas izriet no galvenā līguma (t.sk. pamatsummas atmaksu, procentu, iespējamo līgumsodu samaksu un citiem blakus prasījumiem) (1.sēj.36.lpp.).

/pers. E/ kavējis aizdevuma atmaksu noteiktajos termiņos, kamdēļ AS /Nosaukums D/ 2014.gada 1.augustā izmantojusi pielīgtās tiesības un atkāpusies no aizdevuma līguma, nosūtot atbildētājiem paziņojumu (1.sēj.50.lpp.).

Ar 2014.gada 2.septembra aizdevuma cesijas līgumu Nr.08-067232-PK AS /Nosaukums D/ cedēja savas prasījuma tiesības pret atbildētājiem cesionāram AS /Nosaukums F/ (1.sēj.21.lpp.). Nav arī strīda par to, ka 2015.gada 30.janvārī AS /Nosaukums F/ no AS "/Nosaukums D/ iegūto debitoru portfeli ieguldījusi SIA /Nosaukums A/ pamatkapitālā.

Nav strīda par nesamaksātā pamatparāda apmēru 47446,67 EUR, kas ar spēkā stājušos spriedumu piedzīts no atbildētāja /pers. E/.

[14] Atbildētājas, pašrocīgi parakstot galvojuma līgumus un to grozījumus, ir uzņēmušās šajos līgumos ietvertas, pašu pielīgtas saistības atbildēt par parādnieka /pers. E/ saistībām - pamatsummas atmaksu, procentu, līgumsodu samaksu un citiem blakus prasījumiem. Galvinieces uzņēmušās saistības atbildēt kreditoram par parādu ar visu savu mantu, uzņemoties saistību kā pats parādnieks, tātad uzņēmušās ekspromisorisku galvojumu (*Civillikuma 1702.pants*). Par šo faktu nav strīda. To gan paskaidrojumos, gan pretprasībā, gan apelācijas sūdzībā norādījušas pašas atbildētājas.

[15.1] Tiesa neatzīst par pamatotiem pretprasībā un apelācijas sūdzībā norādītos atbildētāju iebildumus un neuzskata par iespējamu apmierināt /pers. C/ pretprasību un /pers. D/ lūgumu atbrīvot no visu saistību izpildes nokavējuma sekām. Tiesa uzskata, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pretprasība ir noraidāma.

[15.2] Civillikuma 1657.pants, uz kuru savu lūgumu atsvabināt no saistībām pamatojušas atbildētājas, paredz, ka tiesa var parādnieku atsvabināt no viņam neizdevīgām nokavējuma sekām [..] gadījumos, kad viņu nevar vainot ne uzmanības trūkumā, ne vispār vieglprātībā vai nolaidībā, vai kad izpildīšana nav notikusi nepārvaramas varas dēļ.

Minētā tiesību norma neparedz tiesas iespēju atsvabināt parādnieku vispār no līgumisku saistību izpildes, bet gan tikai no neizdevīgām nokavējuma sekām, kas, kā noteikts Civillikuma 1661.-1664.pantā cita starpā ir, piemēram, zaudējumu atlīdzība, kā minēts tiesību doktrīnā, arī nokavējuma procenti, līgumsods (*Kalvis Torgāns. Saistību tiesības, I daļa, R., 2006., 222.lpp.*). Civillikuma 1657.panta tulkojums izriet arī no tālākā Civillikuma 1665.panta nosacījumiem, ka parādnieka nokavējuma sekas novērš, ja nokavētājs piesola izpildīt vai pieņemt to, kas pēc līguma pienākas, un nodrošināt savam pretiniekam arī to, uz ko viņam ir tiesība sakarā ar nokavējumu. Taču atbildētājas lietā vēlas, lai viņas, pamatojoties uz minētajā likuma normā noteikto, atbrīvotu no uzņemtām saistībām - galvojuma vispār, nevis tikai no nokavējuma sekām.

[16] Galvojums (*Civillikuma 1691.pants*) ir saistību tiesību pastiprinājums, ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu (*Civillikuma 1692.pants*). Tā ir akcesora saistība, kura pastāv blakus galvenajai saistībai. Galvojuma uzdevums un mērķis ir kalpot par citas galvenās parādu saistības nodrošinājumu, galviniekiem uzņemoties atbildību par citas konkrētas personas parādu, uzņemoties mantisku saistību atbildēt kreditoram par parādnieka saistību.

Tieši tādu likumā norādītu galvojuma saistību ir uzņēmušās atbildētājas, apņemoties atbildēt par /pers. E/ parādu gadījumā, ja pats galvenais parādnieks kādu iemeslu dēļ nepilda savas saistības pret banku. Līdz ar to nav nozīmes atbildētāju minētajiem iebildumiem, ka, uzņemoties galvojuma saistības, nekas nav liecinājis par to, ka /pers. E/ nepildīs savas saistības, ka izpildes nokavējumu apzināti pieļāvis galvenais parādnieks, jau no paša sākuma pienācīgi nepildot saistības, apzinoties, ka nepamatoti apdraud atbildētāju mantiskās intereses. Galvojuma līguma noslēgšanas mērķis kreditoram ir nodrošināties tieši pret gadījumiem, kad galvenais parādnieks nepilda savas saistības. Nav nozīmes, kādi iemesli ir galvenā parādnieka saistību neizpildei, vai galvenais parādnieks ļaunprātīgi izvairās no aizdevuma atdošanas, vai saistību neizpildei ir kādi citi iemesli, piemēram, maksātnespēja. Galvojuma līgums kā saistību pastiprinājums tiek slēgts, lai aizdevējs nodrošinātos tieši pret šādu atbildētāju norādītu galvenā parādnieka rīcību - savu saistību neizpildi.

[17] Civillikuma 1657.pants noteic, ka parādnieka atsvabināšana no neizdevīgām nokavējuma sekām var notikt tikai tad, ja parādnieku nevar vainot ne uzmanības trūkumā, ne vispār vieglprātībā vai nolaidībā.

Pretprasībā un apelācijas sūdzībā norādīts, ka atbildētājas līgumu noslēgšanā rīkojušās godprātīgi un ar lielu piesardzību. Atbildētājas nav apstrīdējušas līgumu spēkā esamību. Atbildētāju uzmanības trūkums, vieglprātība vai nolaidība vai to neesamība ir attiecināma tikai uz līguma izpildes nokavējumu, kas ir saistību izpildīšanas nokavējums (*Civillikuma 1651.pants*). Ne pretprasībā, ne apelācijas sūdzībā nav norādīts un nav pierādīts, kāpēc, kādu objektīvu iemeslu dēļ atbildētājas nav spējušas izpildīt ar galvojumu uzņemtās saistības noteiktos termiņos, kad tiesa varētu apsvērt pamatus atbrīvošanai no nelabvēlīgām nokavējuma sekām, nav pierādījumu, ka atbildētājas saistības vispār būtu pildījušas. Turklāt, kā jau norādīts iepriekš, atbildētājas vēlas, lai viņas atbrīvotu nevis no nelabvēlīgām nokavējuma sekām, bet no saistības vispār, kas nav iespējams, otrai līgumslēdzējai pusei - kreditoram tam nepiekrītot.

[18] Civillikuma 1.pants, uz kuru savu pretprasību un iebildumus apelācijas sūdzībā pamatojušas atbildētājas, noteic, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības. Tiesa neuzskata, ka atbildētājas no galvinieka saistībām būtu iespējams atbrīvot, pamatojoties uz šo Civillikuma normu. Tiesa nekonstatē apstākļus, lai pretēji tiesiski noslēgtā līgumā pielīgtām saistībām un tiesībām parādnieku - galvinieku intereses šajā gadījumā, kad aizdevuma līgums turklāt noslēgts, lai iegādātos dzīvokli, kurā laulības laikā ar galveno parādnieku dzīvojusi arī atbildētāja - galviniece /pers. C/, būtu vairāk aizsargājamas kā kreditora intereses, lai atzītu, ka likuma normu, kas regulē galvinieku pienākumus, piemērošana šajā gadījumā būtu absolūti netaisnīga attiecībā pret galviniecēm, ka likuma piemērošana nonāktu pretrunā ar taisnības principu un vispārējās civiltiesiskās apgrozības interesēm. Tiesas ieskatā tieši pretēji, galvinieku atbrīvošana no saistību izpildes būtu pretrunā ar taisnīguma un tiesiskās drošības principiem, pretrunā ar civiltiesiskās apgrozības interesēm.

[19] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka /pers. E/ pierunājis atbildētājas noslēgt galvojuma līgumus kā formālu darbību. Vienlaicīgi atbildētājas norādījušas, ka, noslēdzot līgumus, rīkojušās godprātīgi un ar lielu piesardzību.

Galvinieces nav apstrīdējušas noslēgtos galvojuma līgumus, tātad tie ir spēkā esoši līgumi. Tiesa arī nekonstatē tādus apstākļus, kas liecinātu par galvojumu līgumu *ex officio* spēkā neesamību. Galvojuma līguma noslēgšana, paļaujoties uz galvenā

parādnieka saistību izpildi, nevar tikt atzīta par darījuma absolūtas spēkā neesamības pamatu.

[20] Atbildētājas norādījušas, ka galvojuma līgums ir formāls, neapspriests līgums.

Atbildētājas tiesiskajās attiecībās ar aizdevēju - banku, arī noslēdzot galvojuma līgumu, ir patērētājas, kamdēļ atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta vienpadsmitajā daļā noteiktajam un judikatūrā atzītajam, tiesai ir jāapspriež arī iebildums par patērētāju tiesību aizskārumu, ko pamatoti darījusi pirmās instances tiesa.

Atbildētājas norādījušas, ka viss galvojuma līgums nav apspriests. Taču tiesai nav pamata uzskatīt, ka līgums kā neapspriests ir netaisnīgs un tāpēc nav spēkā esošs, jo pašas atbildētājas vairākkārtīgi uzsvērušas, ka līgums ir spēkā esošs, pretprasībā un apelācijas sūdzībā norādījušas, ka, noslēdzot līgumus, rīkojušās godprātīgi un ar lielu piesardzību. Turklāt pušu noslēgtie galvojuma līgumi ir īsi, ietverti vienā lapaspusē, pārskatāmi, saprotami, tajos noteikto saistību apjoms atbilst Civillikuma nosacījumiem par pušu pienākumiem galvojuma līguma noslēgšanas gadījumā, kas nerada pamatu šaubām, ka kādi galvojuma līguma nosacījumi nebūtu apspriesti, ka atbildētājas ar tiem nebūtu varējušas iepazīties un saprast, un līdz ar to tie būtu netaisnīgi Patērētāju tiesību aizsardzības likuma izpratnē. Turklāt atbildētājas jau pēc galvojuma līgumu noslēgšanas personīgi parakstījušas arī vairākkārtējus grozījumus galvojuma līgumā (1.sēj.35.-43.lpp.).

Pats par sevi galvojums nav nekas prettiesisks, līgumslēdzēju pušu tiesības un intereses aizskarošs, jo ir likumā paredzēts līguma veids, kura noslēgšanas un izpildes gadījumā likums paredz galvinieku regresa prasības tiesību pret galveno parādnieku (*Civillikuma 1704., 1705.pants*). Savukārt likuma neizpratne jeb tiesiska maldība, slēdzot galvojuma līgumu, nevar būt par pamatu ne darījumu apstrīdēšanai, ne atzīšanai par spēkā neesošu.

[21] Tā kā tiesa atzīst noslēgtos galvojuma līgumus par tiesiskiem, spēkā esošiem, tiesa nevar atbrīvot līguma slēdzējas puses no to pielīgto saistību izpildes. Atbilstoši Civillikuma 1587.panta nosacījumiem, tiesīgi noslēgts līgums ir jāpilda neatkarīgi no darījuma sevišķā smaguma, ne arī vēlāk radušām izpildīšanas grūtībām.

[22] Tiesā nav strīda par aizdevuma neatdotā pamatparāda apmēru 47446,67 EUR, kas gadījumā, ja piedziņa no galvenā parādnieka nav iespējama, solidāri (*Civillikuma 1699.pants*) piedzenams no abām galviniecēm - atbildētājām, ko pamatoti nospriedusi arī pirmās instances tiesa.

[23] Civillikuma 1698.pants noteic, ka galvinieks atbild nevien par pašu galveno parādu, bet arī par tā blakus prasījumiem, parādnieka vainas vai nokavējuma dēļ nodarītiem zaudējumiem un tiesu izdevumiem.

Arī galvojuma līgumu II daļas pirmajos punktos paredzēta galvinieku atbildība par Parādu, kas atbilstoši līguma I daļas 1.4.punktos noteiktajam ir "..visas parādnieka saistības (t.sk. Parāda pamatsummas atmaksa, procentu, iespējamo līgumsodu samaksa un citi blakus prasījumi), kas izriet no galvenā līguma.." jeb aizdevuma līguma.

Ņemot vērā likumā noteikto un līgumos pielīgto, pirmās instances tiesa pamatoti no galviniecēm piedzinusi prasītos procentus par aizdevuma lietošanu, nokavējuma procentus un līgumsodu.

[24] No atbildētājām pamatoti piedzīti līgumiskie lietošanas procenti prasītājas aprēķinātā un prasītā apmērā 5092,50 EUR par periodu līdz aizdevuma līguma izbeigšanai 2014.gada 1.augustā (aprēķins 1.sēj.11., 15.lpp.).

Atbilstoši aizdevuma līguma 1.6.punktā noteiktajam, puses sākotnēji pielīgušas fiksēto, pēcāk ar pušu panāktiem grozījumiem aizdevuma līgumā - mainīto procentu likmi, atbilstoši kurai prasītāja veikusi procentu aprēķinu.

Atbildētājas nav izteikušas iebildumus pret aizdevuma lietošanas procentu matemātiska vai metodoloģiska aprēķina pareizību, kas būtu jāpārbauda tiesai. Tiesai nav pamata apšaubīt veikto procentu aprēķina pamatotību.

Galvenajā aizdevuma līgumā pielīgtu lietošanas procentu maksāšanas pienākumu noteic Civillikuma 1756., 1757.panta nosacījumi, kam atbilst arī pušu pielīgtie procenti kā atlīdzība par naudas summas lietošanas atvēlējumu samērā ar tās daudzumu un lietošanas ilgumu (*Civillikuma 1753.pants*).

[25] Pirmās instances tiesa arī pamatoti un pareizi izlēmusi prasījumu par likumisko procentu 8319,77 EUR piedziņu no atbildētājām par prasītājas norādīto laika periodu no 2014.gada 1.augusta līdz 2017.gada 5.septembrim, kad pirmās instances tiesā tika papildināts prasījums par prasības apmēru. Arī par šo procentu matemātiska vai metodoloģiska aprēķina pareizību iebildumus nav izteikušas atbildētājas.

Likumisko sešu procentu no simta gadā maksāšanas pienākumu paredz Civillikuma 1753., 1756., 1757., 1759.panta 2.punkts, 1765.panta pirmā daļa. Šie procenti pamatoti atbilstoši judikatūrā norādītajam aprēķināti par periodu no laika, kad aizdevēja atkāpusies no aizdevuma līguma (1.sēj.129.lpp.) jeb no 2014.gada 1.augusta līdz 2017.gada 5.septembrim.

[26] Līgumsoda kā pametuma, ko persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību neizpildīšanu vispār, nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā), maksāšanas pienākumu, ja tas bijis norunāts par neizpildīšanu īstā laikā, paredz Civillikuma 1716., 1717., 1718.pants.

Aizdevuma līguma II. daļas 8.1.punktā puses pielīgušas līgumsodu 0,16 % apmērā par procentu samaksas nokavējumu no nokavētās procentu maksājumu summas par katru nokavēto dienu. Uz šīs vienošanās pamata līgumsodu piedzīt lūgusi arī prasītāja.

Pirmās instances tiesa pamatoti nospriedusi piedzīt no atbildētājām līgumsodu, taču apelācijas instances tiesa neatzīst par pareizu tiesas noteikto un piedzīto līgumsoda apmēru 4570,02 EUR.

Civillikuma 1716.panta trešā daļā noteikts, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Šajā gadījumā, kad līgumsods pielīgts tikai par procentu samaksas kavējumu, tieši kavēto procentu apmērs kļūst par to pamatparādu, ar kuru samērojams līgumsods. Šādā gadījumā nav iespējama līgumsoda apmēra noteikšana atkarībā no visa aizdevuma pamatparāda apmēra.

Tā kā nav šaubu par kavēto procentu apmēru līdz brīdim, kad aizdevēja atkāpās no līguma - 5092,50 EUR, līgumsods nevar pārsniegt desmit procentus no šīs summas, nevis kavētā pamatparāda. Līdz ar to prasība apmierināma, piedzenot līgumsodu 509,25 EUR, noraidot prasību daļā par līgumsoda 4060,77 EUR piedziņu.

Tiesa arī norāda, ka šajā gadījumā, kad par līguma darbības periodu prasīti un piedzīti tikai pielīgtie lietošanas procenti, nav piemērojams Civillikuma 1722.panta regulējums par līgumsoda prasījuma apmēru.

[27] Pirmās instances tiesa apmierinājusi prasību daļā par parāda atgūšanas izdevumu 10 EUR piedziņu.

Atbilstoši "Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma" 6.panta un 2013.gada 29.janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr.61 "Noteikumi par parāda atgūšanas izdevumu pieļaujamo apmēru un izdevumiem, kuri nav atlīdzināmi" 2.punktā noteiktajam, tā kā SIA /Nosaukums A/ ir licencēta parādu atgūšanas pakalpojumu sniedzēja, tai arī ir tiesības saņemt parāda atgūšanas izdevumus. No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja nosūtījusi atbildētājiem iereģistrētas vēstules - paziņojumus par cesiju un atgādinājumu par saistību izpildi. Atbildētāji nav iebilduši aprēķināto parāda ārpustiesas izdevumu apmēram, līdz ar to tie 10 EUR apmērā, kas atbilst Ministru kabineta noteikumos paredzētajam apmēram, ir piedzenami no atbildētājām.

Taču norādāms, ka pirmās instances tiesa spriedumu šajā daļā lieki un nepareizi pamatojusi uz Civillikuma $1668.^{9}$ pantu. Civillikuma $1668.^{11}$ pantā noteikts, ka iepriekš minētā panta nosacījumi neattiecas uz parādnieku, kas ir patērētājs vai fiziska persona, kura neveic saimniecisko darbību, tātad neattiecas uz atbildētājām lietā.

[28] Tiesa nekonstatē pamatus galvinieču atbrīvošanai no nelabvēlīgām nokavējuma sekām - nokavējuma procentiem un līgumsoda. Pirmkārt, nav šaubu, ka galvenais parādnieks pieļāvis aizdevuma līguma saistību izpildes kavējumu. Otrkārt, pašas atbildētājas, noslēdzot galvojuma līgumus, ir apņēmušās atbildēt par galvenā parādnieka pieļautu nokavējumu, tā sekām. Treškārt, šādu galvinieku pienākumu paredz Civillikums. Ceturtkārt, nav šaubu, ka par atkāpšanos no līguma un saistību izpildes pienākumu un termiņu arī galviniecēm ticis paziņots (1.sēj.50.lpp.), taču, lai gan atbildētājas norādījušas, ka ir pildījušas uzņemtās saistības, nav pieradīts, ka un kā galvinieces pildījušas ar galvojuma līgumu uzņemtās saistības. Turklāt atbildētājas vispār nav norādījušas uz kādiem apstākļiem, kas varētu būt pamats viņu atsvabināšanai no nelabvēlīgām nokavējuma sekām. Par tādiem nevar atzīt galvenā parādnieka izvairīšanos no saistības pret aizdevēju izpildes.

[29] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa apmierina prasību un piedzen no atbildētājām prasītājas labā pamatparādu 47446,67 EUR, līgumiskos procentus 5092,50 EUR par aizdevums lietošanu par laiku līdz 2014.gada 1.augustam, likumiskos procentus 8319,77 EUR par laiku no 2014.gada 1.augusta līdz 2017.gada 5.septembrim, līgumsodu 509,25 EUR, parāda atgūšanas izdevumus 10 EUR, bet noraida prasību daļā par līgumsoda 4060,77 EUR piedziņu.

Secināms, ka prasību daļā pret atbildētājām tiesa apmierina 88,60 procentu apmērā, jo prasība celta par 69279,98 EUR piedziņu, apmierināta par 61378,19 EUR piedziņu. Nosakot pusēm maksājamos tiesas izdevumus, tiesa ņem vērā, ka atbildētājas /pers. C/ pretprasība ir noraidīta pilnībā.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta nosacījumiem no atbildētājām par labu prasītājam proporcionāli apmierinātajam prasības apmēram piedzenami prasītājas samaksātie tiesas izdevumi - valsts nodeva 1616,37 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7,77 EUR.

Savukārt pamatojoties uz Civilprocesa likuma 42.panta nosacījumiem no atbildētājām par labu valstij līdzīgās daļās piedzenami iepriekš nesamaksātie un no galvenā parādnieka nepiedzītie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,68 EUR (28,02 -10,96 -12,38), tas ir 2,34 EUR no katras atbildētājas.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 189.-192., 432., 434.panta, tiesa

N O S P R I E D A

daļēji apmierināt SIA /Nosaukums A/ prasību.

Piedziņas no /pers. E/, personas kods /personas kods/, neiespējamības gadījumā piedzīt solidāri no /pers. C/, personas kods /personas kods/, un /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu SIA /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, pamatparādu 47446,67 EUR, līgumiskos procentus 5092,50 EUR par aizdevums lietošanu par laiku līdz 2014.gada 1.augustam, likumiskos procentus 8319,77 EUR par laiku no 2014.gada 1.augusta līdz 2017.gada 5.septembrim, līgumsodu 509,25 EUR, parāda atgūšanas izdevumus 10 EUR, valsts nodevu 1616,37 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,77 EUR, kopā 63002,33 EUR, maksājumu veicot SIA /Nosaukums A/ kredītiestādes AS "/Nosaukums D/ kontā /konta numurs/, maksājuma mērķī norādot parāda piedziņas lietas Nr.199706.

Atzīt SIA /Nosaukums A/ tiesības saņemt solidāri no /pers. C/ un /pers. D/ 6 procentus gadā no parāda pamatsummas par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai), piedziņas no /pers. E/ neiespējamības gadījumā.

Noraidīt SIA /Nosaukums A/ prasību daļā par līgumsoda 4060,77 EUR piedziņu.

Noraidīt /pers.C/pretprasību par atbrīvošanu no visām saistību izpildes nokavējuma sekām, kas izriet no 2008.gada 23.maijā starp AS /Nosaukums D/ kā kreditoru un /pers. C/ kā galvinieci noslēgtā galvojuma līguma Nr.08-067283-PK/2 un tā 2009.gada 12.marta, 2009.gada 23.septembra un 2010.gada 1.jūlija grozījumiem.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,34 EUR, samaksu veicot norādīt saņēmēju: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, konta Nr./konta numurs/, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, un norādīt datus personas vai lietas identificēšanai.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,34 EUR, samaksu veicot norādīt saņēmēju: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, konta Nr./konta numurs/, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, un norādīt datus personas vai lietas identificēšanai.

Noteikt sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentā Civilprocesa likuma 451., 452.pantā minētajos gadījumos, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas datuma.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Z.Cera

Tiesnese S.Bakmane

Tiesnesis A.Bukavs